

Výstava 80 let Moravského ornitologického spolku *Exposition 80 years of Moravian Ornithological Society*

Josef Chytil^{1,2)}, Jaroslav Koleček^{1,3)}

¹⁾ Moravský ornitologický spolek – středomoravská pobočka ČSO, Bezručova 10, 750 02 Přerov

²⁾ Ornitologická stanice Muzea Komenského, Bezručova 10, 750 02 Přerov

³⁾ Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i., Květná 8, CZ-60365, Brno

Na sklonku roku 2012 oslavil Moravský ornitologický spolek (MOS) významné výročí – 80 let od založení. MOS je tak jednou z nejstarších organizací pro ochranu ptáků a přírody u nás. Byl založen menší skupinou přerovských nadšenců v roce 1932 (blíže Jandová 2001). Při této příležitosti se rozhodl výbor MOS společně s ornitologickou stanicí (ORNIS) Muzea Komenského v Přerově uspořádat výstavu. Činnost MOS a ORNIS (dříve Moravská ornitologická stanice, také se zkratkou MOS) byly od počátku pevně spjaty mnoha společnými aktivitami, spolek byl také iniciátorem výstavby Moravské ornitologické stanice v roce 1938. Oba tyto MOS-subjekty často v historii zcela splývaly.

Účelem výstavy „**80 let společně pro ptáky a pro lidi**“ bylo představit návštěvníkům pestrou činnost spolku v uplynulých 80 letech – zejména počátky středomoravské ornitologie, odvahy a potíže nadšenců při budování unikátní ornitologické stanice, vlivy společenských změn a vývoj až do současnosti. Výstava nebyla umístěna tradičně v prostoru ornitologické stanice, ale přímo na zámku ve výstavní galerii.

Na výstavě byla využita řada dobových ornitologických pomůcek – odchyťová zařízení, kroužky, dalekohledy, preparátorské pomůcky. Významnou součástí výstavy byly výjimečné ukázky z bohaté knihovny, jako např. hned naproti vchodu na výstavu umístěné unikátní faksimile Audubonových ptáků Ameriky. Na mnoha místech výstavy byl využit bohatý archivní materiál – fotografie, písemnosti, nechyběly ale ani interaktivní prvky – návštěvníci si například mohli poslechnout hlasy našich ptáků. Nechyběly ani ukázky z bohatého sbírkového materiálu ornitologické stanice – mj. zde byl vystaven unikátní exemplář dnes již kri-

ticky ohroženého papouška kakapo soviho, dále např. několik druhů kolibříků (mezi nimi kolibřík mečozobec – jediný druh ptáka na světě se zobákem delším než jeho tělo), ledňáček numforský z malého ostrova u Papuy-Nové Guineje, málo známý druh papouška tricha orlí a dva druhy kiviů. Chybět samozřejmě nemohl preparát erbovního ptáka MOS, moudivláčka lužního, ani hýl obecný z „hejlovny“ Františka Hejla. Diorama představilo nejčastěji navštěvovaný ptákařský biotop na střední Moravě – rybník s přilehlými rákosinami. Na stěnách upoutaly historické obrazy s plastickými preparáty ptáků. Nosnými prvky výstavy bylo 17 panelů pojednávajících o historii MOS. Ty představily jak nejvýznamnější představitele nejstarší historie MOS Františka Gintera (zakladatele MOS a dlouholetého předsedu) a Františka Hejla-Mračovského, tak i dlouholetého vedoucího MOS dr. Jiljího Sitka (viz samostatný článek v tomto čísle Zpráv MOS). Většina dalších panelů se týkala především historie MOS, práce s veřejností a ochrannářských aktivit. Jeden z panelů dokumentoval ničivou povodeň z léta 1997 a následnou rekonstrukci ornitologické stanice a jejich sbírkových a knihovních fondů. Část výstavy byla také věnována ukázce preparace ptáků. Ve třech půldnech byla na výstavě k vidění přímá ukázka postupu při preparaci ptáků. Samostatných osm panelů seznámilo návštěvníky s nejdůležitějšími ornitologickými lokalitami navštěvovanými členy MOS (Bašňov, Hostýnské vrchy, Jeseniky, Lednické rybníky, Litovelské Pomoraví, Tovačov, Záhlinice a Žebračka). Zajímavou ukázkou dokumentující aktivitu MOS byl úctyhodný, více jak půldruhého metru vysoký sloupek publikací zde vydaných: šlo celkem o 15 172 stran! Zprávy MOS jsou nejdéle vycházejícím ornitologickým časopisem u nás.

Na výstavě jsme měli tu čest uvítat mimo jiné i potomky zakladatelů MOS: dceru a syna Františka Gintera a dceru Františka Hejla s jejím synem a vnučkou – tedy pravnučkou F. Hejla. Obě tyto návštěvy měly z výstavy radost a neskryvaly dojetí. Jejich návštěva je o to cennější, že nepřijeli zrovna zblízka: z Krnova, Opavy a dokonce ze Zvolena. Jsme rádi, že jsme i touto cestou mohli vzdáleně poděkovat a vzdát hold těmto dvěma významným představitelům MOS. Výstava se setkala se širokou odezvou jak u ornitologické veřejnosti, tak i v řadě sdělovacích prostředků.

Komisařem výstavy byl J. Chytil, kurátorkou M. Jandová, námět J. Chytil a J. Šafránek, výtvar-

né řešení navrhli M. Jandová a Polčák. Autoři textů: J. Chytil, M. Jandová, J. Šafránek, A. Goebel, M. Vymazal, J. Koleček, M. Straková. Fotografie, kresby a dokumenty: J. Chytil, J. Sitko, A. Goebel, J. Polčák, J. Šafránek, R. Lučan, J. Vondra, M. Vymazal, Státní okresní archiv Přerov, archiv ORNIS.

LITERATURA

JANDOVÁ M. 2001: Historie a vývoj Moravského ornitologického spolku a Moravské ornitologické stanice v Přerově. K 70. výročí založení v roce 1932. Sborník státního okresního archivu Přerov, str. 105–139.

Pani Marie Vavrečková a František Ginter, děti zakladatele MOS F. Gintera. Podoba je až neskutečná. / Ms. Marie Vavrečková and František Ginter, children of the founder of Moravian Ornithological Society F. Ginter. The resemblance of them is very clear.

Foto archiv MOS.

Zajímavou upoutávkou byl rákosinový koutek s typickými zástupci ptačí říše. / Interesting caption for the visitors was an example of reebed with characteristic bird species.

Foto archiv MOS.

Součástí výstavy byla i ukázka pracovního zákoutí preparátora. / A part of the exhibition show taxidermist's workbench.

Foto archiv MOS.

Pohled na střední část výstavy. / View at the central part of the exhibition.

Foto archiv MOS.